

חוזה לגידול בקר לבשר בשדות נעמן

האיזור. בתור מרעה טוב משמשות לנו דפנות בריכות הדגים. גם שטחי השלפים הרבים שבסביבה שלנו מנוצלים בחלקם על ידינו, בעיקר שלף סורגום; בעונה הזאת אנו נוהגים לנדוד עם העדר ונשארים בשדה במשך חודש וחצי. מי שתייה אנו מובילים בטנקים. עלי לציין שאהרי ניקוז יסודי של הביצה התכסה השטח בדשא ירוק וצפוף, בעיקר התפשטו היבלית והדוחן. עם רדת הגשמים מתיבשים צמחי הקיץ, או יותר נכון נכנסים לתרדמה, ואז מתעוררים כל מיני קטניות כמו תלתן הביצות, דבשה ועוד; זהו מזון טוב לבהמות במשך חודשיים. לפי דעתי רצוי להוסיף בחודשי הרזון במרעה אוכל מרוכז כדי לתת אפשרות לעגלים להתפתח באופן נורמלי ושלם יסבלו מחוסר מזון חלבוני.

ניסויים. בחווה שלנו בוצע ניסוי של חיסון עגלים נגד קדחת בבזיה ובבזילה. הניסוי נעשה על ידי המעבדה הווטרינארית הממשלתית. זה כבר שתי עונות שמזריקים לכל העגלים שאנו רוכשים בגיל 5 עד 7 חדשים. עד עכשיו הוזרקו כ-130 ראש. אין באפשרותי למסור משהו מוסמך בענין זה; אמנם מספר האבודות הוקטן בהרבה בהשוואה עם השנה הראשונה. רצוי מאוד שהמסדות המטפלים בדבר ימשיכו לערוך את הניסויים; כדאי אולי גם להרחיב אותם על כמה איזורים נוספים. אין לי ספק שיצליחו להדביר את נגד הבבזיה והבבזילה, כשם שהצליחו להדביר את התיילריה והאנפלסמה. עוד ניסוי נעשה אצלנו בסירוס עגלים: מתי לסרס, ואם בכלל לסרס, ובאיזה גיל? על השאלה הזאת אין עד עתה תשובה ברורה ולכן החליט מנהל ענף הבשר לגרוך את הניסוי על קבוצה של 20 עגלים.

נעשה גם ניסיון מסוג אחר על ידי המחלקה לשימור הקרקע בהחדרת עשב פיל לשטחי המרעה כדי להעלות את היבולים. לעת עתה לא הצלחנו בזה, אם כי בשנה ראשונה קיבלנו יכול יפה. אבל בשנה השניה כל הצמחים התייבשו. הסיבה לא ידועה; יתכן שאחד הגורמים הוא מי התהום הגבוהים והמלווהים מאד שבביצה. גם שיורוע בכל מיני זרע-בר הזרפיים ניסונו בחורף

החווה נוסדה ביוני 1953 ביוזמת המועצה האיזורית נעמן. החווה היא עצמאית ולא קשורה לשום משק; יש לה מבנים משלה עם באר מים, כלי תחבורה והנהלה עצמית. כיום היא החווה הגדולה ביותר בארץ. העדר מונה כ-400 ראש בקר מכל הסוגים כולל בקר מגזע ברהמה ומקר מיות (ערביות) המשמשות לנו כעדר אס. החווה נמצאת על גבול ביצת נעמן שנמסרה לנו בחכירה ע"י הממשלה. שטח הביצה הוא 2500 דונם ברוטו, בחלקו מכוסה מים; גם שני אפיקי נחל נעמן ותעלות ניקוז תופסים שטח די גדול. עד עכשיו הצלחנו להכשיר כ-1500 דונם למרעה.

לא סוגה בשושנים היתה דרכנו; רבים היו המכשולים שעמדו בדרך התפתחותה של החווה. לראשונה היה עלינו להכשיר את השטח, לנקות אותו מכל מיני שיחים שלא נאכלים על ידי הבהמות. את זה ביצענו בעזרת מחלקת שימור הקרקע שבמשרד החקלאות. הם תכננו וגם הוציאו לפועל את רוב העבודות, כולל עקירת השיחים, סידור מעברים על התעלות, דרכי גישה, גידור, הקמת גדרות למכלאות וגם סידור מעיין המים. בעזרתם הפעילה של מנהל מחלקת הקרקע ומנהל ענף הבשר הקימונו מכלאות משוכללות וכדומה.

את העגלים רכשנו בעזרת הלוואה מבנק לחקלאות, בהמלצת משרד החקלאות. את העגלים אנו מביאים לחווה בגיל 5 עד 7 חדשים ממשקי האיזור ומכל חלקי הארץ, ממושבים שונים. העגרים הראשונים חוסנו נגד תיילריה ולרוע מזלנו היתה באותו זמן בארץ התפרצות של קדחת בבזיה ובבזילה. מובן שסבלנו אבידות רציניות. במשך הזמן למדנו להבחין במולה בשלבים המוקדמים ואז הוזקנו לבהמית בבזן וזה עזר להן ברוב המקרים להתגבר על המחלה. כמו כן התהלנו בריסוסים בקסלון כל 5—6 ימים והצחנו להקטין את הנזקים.

מרעה והזנה. בביצה יש לנו במשך 9 חדשים מרעה ירוק ונוסף לזה, במשך כחידש — בחולות. בשנה רגילה, ללא בצורת, אנו מאביסים רק 60 עד 75 ימים בבית בשחת וקש שאנו קונים במשקי

1954/5 וקיבלנו תוצאות לא רעות. השנה נמשיך בכך בשטח יותר גדול. מספר מלים על עדר הברהמה. לפי הניסיון הקצר שיש לנו, אני חושב שגזע זה מתאים במיוחד בשטחים נגועים בקדחת. כמובן אין בטחון ב-100%, אבל יש יסוד להנחה זו בראותנו כיצד התאקלמו הפרות שהובאו מארצות הברית באביב 1954; הן הובאו למקום נגוע קדחת (ביצת נעמן) והן עמדו יפה; רק שתי פרות מתו. מצאו אצלן טפילי קדחת, אבל הן היו נגועות גם בדלקת מעיים שחלו בה באניה. מספר עגלים מתו מקדחת בשנה הראשונה. השנה לא היו לנו עד עכשיו שום מקרים. פרות הברהמה עולות בכושר ניצול המרעה והמספוא הגס אף על הבקר המקומי (הערבי). הרכב העדר שלנו כיום הוא כדלקמן: 105 ראש בקר ברהמה, 65 ראש בקר מקומי ו-230

עגלים מעורבים. לסיכום. אם כי היו לנו כשלונות לא מעטים וגם סבלנו אבדות מקדחת, הרי היו לנו גם הישגים לא קטנים. הצלחנו להקטין את האבדות מקדחת, והחשוב הוא שגידלנו ושיווקנו עד עכשיו 130 ראש. בגיל שנתיים הגיעו הבהמות ל-400 ק"ג בקירוב. מובן שהיו לנו גם כאלו שלא הגיעו למשקל הזה בגלל זה שסבלו בצעירותם מקדחת. עלינו עוד הרבה לעמול, לשכלל ולשפר, ובראש וראשונה להעלות את היבולים במרעה על ידי החדרת זנים חדשים ולמצוא את ההכלאות הבין-גזעיות המתאימות ביותר מכל הבחינות, הן בכושר עמידתם נגד מחלות הקדחת והן בתפוקה גבוהה של בשר וניצול טוב את המזונות. אנו לא מסתפקים ביש, אלא שואפים להכפיל את העדר וזה נוכל לעשות אם יובטח מימון נוח למטרה הזאת. יעקב גלילי

ניסוי בסירוס עגלים לבשר

מיבאים בזה התוצאות של שני ניסויים שסוכמו ונעשו בעגלים מגזע הרפורד: הם קיבלו את מזונותיהם בדיר, בלי לצאת למרעה. העגלים חולקו ל-3 קבוצות. בקבוצה א' — העגלים סורסו כרגיל — בגיל של חודש; בקבוצה ב' — סורסו לאחר הגמילה, בגיל של 7 חודשים; בקבוצה ג' — לא סורסו בכלל. ואלה הן התיצאות:

1. לא התגלו הבדלים בעלי ערך בין שתי קבוצות העגלים שסורסו בגילים שונים.

2. העגלים שלא סורסו כלל — הוסיפו יותר טוב במשקל וצרכו פחות מזון לכל ק"ג של תוספת משקל.

3. המספרים העיקריים מסתכמים כדלקמן:

פ ר ט י ם		קבוצה א'		קבוצה ב'		קבוצה ג'	
סירוס בגיל חודש		סירוס בגיל 7 ח'		לא סורסו			
ניסוי 1	ניסוי 2	ניסוי 1	ניסוי 2	ניסוי 1	ניסוי 2	ניסוי 1	ניסוי 2
171	165	168	165	167	174		
398	384	394	382	421	405		
227	219	226	217	254	231		
900	887	897	878	1.008	1.100		
16.16	20.68	16.29	20.61	14.97	16.86		
34.02	33.42	34.38	33.35	30.40	29.00		
60.90	59.6	61.20	60.1	59.80	59.2		

בניסוי השני — הקבוצות א' וב' הוחזקו 247 ימים; קבוצה ג' רק 210 ימים.

4. הפיית הכשר של הבלתי מסורסים היתה נמוכה יותר, בגלל זה שקיבלו פחות מזון בתקופת הסיום. על בסיס „בשר נקי“ בעל טיב שווה, עלה ייצור של 1 ק"ג בשר כזה אצל הבלתי מסורסים ב-12 סנט פחות מאשר בשתי הקבוצות של העגלים המסורסים.

מתוך Animal Science נובמבר, 1954